

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijaške velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne peti-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Nevednost in arogantnost ljubljanskih nemških listov.

Mi smo v jednej predzadnjih števil „Slovenskega Naroda“ uradno tukajšnje „Laibacher Zeitung“ mimogredé zavrnil, ker se je drznila iz same nevednosti naše kmete grajati, in jim neumne, neizpeljive in prisilne svete dajati, pa je morda v svojej nemškej duši tudi budoben namen imela, našim kmetom škoditi s tem, da jim državno in privatno pomoč odvrne, češ, saj ste sami krivi. „Laib. Ztg.“ je namreč grajala dolenske po toči oškodovane kmete, zakaj se ne zavarujejo zoper točo, zakaj so tako zanikerni in ne dadó male premije, da bi ob času škode dobili nagrade. Mi smo na to rekli, da bi bil ljubljanski nemški oficijozus, predno gre take članke pisati in našim kmetom svojo grajo in svoj svet siliti, prej sam sebe podučiti imel, kako so stvari, ker „qui bene distinguit bene docet.“ Kdor hoče glede asekuranc svete dajati, ta jih mora prej poznati, kdor jih pa pozná, ta vé, da na Kranjskem nečejo zoper točo zavarovanja jemati. Čemu torej rekriminacije „Laib. Ztg.“

Namesto pa, da bi nemški novinarji na to dobljeno lekcijo molčali, in si jo za drugič zapomnili, jemlje brat „Laibacherin“, famozni organ naših nemškutarjev „Laibacher Tagblatt“ v uvodnem članku od sobote svojo vredno sestro v zaščit in se s temi besedami blamira:

„Im vierten Liede operiert „Narod“ gegen die „Laibacher Zeitung“, welcher das Majestätsverbrechen zur Last gelegt wird, den Grundbesitzern in Krain die Wohlthaten der gegen Hagelschäden bestehenden Versicherungsanstalten nahe zu legen. — Wie konnte auch das officiële deutsche Blatt es wagen, slovenischen Grundbesitzern Belehrung zu erteilen? Uebrigens mögen sich die verschiedenen Assecuranzanstalten für die freundliche Unterstützung ihrer Zwecke bedanken.“

Iz tega mi vidimo, da sta oba nemška lista v Ljubljani, c. kr. uradna „Laibacher Zeitung“ in organ konstitucionalnega društva „Laibacher Tagblatt“ grozno trdouha in topa ali kakor Nemec pravi „begriffstüchtig“. Moramo jima torej jasneji in še enkrat potreben poduk dati.

Neumno je kranjske kmete karati, zakaj se niso zoper točo zavarovali, ker nobeno asekurančno društvo zavarovanja zoper točo na Kranjskem ne prevzame. Kaj hočete potlej? Dolenci to dobro vedó, vi uradni novinarji, ki hočete njih učitelji biti, pa ne veste, in se niti podučiti dati nečete!

Pred nekaj leti so bili mnogi kranjski gospodarji, tudi po Dolenskem, zavarovani pri asekurančnih društvi zoper točo: „Minerva“, „Evropa“, „Oesterreichische Hagelversiche-

rung“. Plačevali so dolenski kmetje tačas drage premije po 5 do 10 gl., od sto goldinarjev. A ko je 1875 l. toča Dolence hudo pobila, niso ubogi kmetje dobili skoro nič, ker so dotična društva uže z družimi točami ruinirana bila in potem tudi res — falirala. Kjubu temu nemilemu izkustvu, hoteli so se nekateri gospodarji na Dolenskem še zavarovati. A dobili so od društev odgovor, da na Kranjskem („Krain“ je bilo podčrtano) ne sprejmó zavarovanj zoper točo, ker statistika tu, kakor sploh v planinskih deželah jako neugodno kaže. Mi bi lahko osebe imenovali, katere so take odgovore dobile.

Nij li potlej impertinentno lehkomišljeno, da tukajšnja nemška lista naše kmete grajata za nekaj, o čemer, kakor se vidi, nič ne razumeta. Sosebno je nespodobno, da uradni list kaj takega piše.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 3. avgusta.

„Avstrijski Slovani in dinastija“, pod tem naslovom piše „Politik“, kako so doslej avstrijski Nemci ravnali z nemškimi narodi avstrijskimi. Da si so Nemci pri nas v Avstriji v velikej manjšini, delali so vendar tako, da se je Avstrija videla v notranjem in vnanjem samo nemška. Zatičili so Nemci druge narode in državo izsesavali sebi na korist. Postavili so se mej vladarja in slovanske narode, da bi ti ne prišli s cesarjem v kako dotiko. Ta nenaravna razmera da se še le zdaj polagano odpravlja. Vladarjeva hiša stopa v dotiko z avstrijskimi Slovani in s tem pripoznava, da so ravnopraven faktor. To pozdravlja „P.“ kot dobro znamenje in preobrat na boljše.

Z Dunaja poroča telegram, da je dné 3. avg. srbski knez Milan s svojima svakinjama tja prišel.

Dné 10. t. m. se bodo baje sešli v Ischlu cesar avstrijski in nemški in knez srbski. Pravijo, da tudi knez rumunski. Iz tega pohoda sklepajo neke novine, da se bosta Srbija in Rumunija z orožjem v roki postavili nasproti Bolgarskej, kadar bi se ta hotela združiti z Vshodnjo Rumelijo in da na to dela tudi Avstrija! Pod uplivom nemške politike bi Avstrija morda res dala se zapeljati do kakega pogubnega sovražnega koraka proti Bolgariji, isto se tudi lahko misli o Rumuniji. Da bi pa Srbija tudi sovražno postopala napram svojim bratom in sicer v trenutku, ko se črnogorska in bolgarska vlada vsled ruskega upliva prijateljski bližata, to je neverjetno, ker je za Srbijo nevarno in nenaturno.

Vnanje države.

Iz Sofije se piše, da bode knez črnogorski v kratkem poslal k bolgarskej vladi posebnega poslanca in ga poveril pri knezu bolgarskem.

Gladstonova bolezen je jedna najvažnejših dogodb. Iz Londona se poroča o Gladstonu, da se mož uže boljši počuti; on

postaja mirnejši in se mu tudi feber ne vrača. Ko bi ta državnik umrl, bila bi za ta hip svetovna škoda, posebno v tem hipu, ko zopet orientalno vprašanje na vrata trka.

Poročila iz Afganistana glasé neugodno. Afganistanci so pretrgali brzozav mej Bombayjem in Kabulom in baje da se je začela tudi armada Abdurahmanova upirati proti njemu. Angleži so poslali zdaj v Afganistan svojega najboljšega generala Wolseleyja, ker so videli, da sta Burov in Primrose nezmožna vojskovodji.

Iz Carigrada se javlja, da so dobili vojaški pristavi vseh evropskih poslanikov tam ukaz, opazovati, kako se Turčija oborožuje in o tem poročati vlastim.

Demonstracija evropskih sil z ladjami zoper Turčijo postaje bolj in bolj neverjetna, ako se pa bode izpeljala, udeležila se je bode tudi — Turčija sama! Zoper koga pa bode Turčija demonstrovala? vpraša se. Stvar postaje naposled smešna. Evropske vlasti hočejo zoper Turčijo demonstrirati, Turčija pa se jim pridruži in pravi: pustite še mene v sredo! jaz bodem tudi demonstrovala!

Francoski „Temps“ piše iz Carigrada, da Turčija razločuje mej zahtevanjem Črne gore in Grške. O zahtevanju Črne gore pravi ona, da so zaključene v berlinsko pogodbo, a zahtevanja grška niso prav na trdnih nogah in tudi Angleška je nameravala s kraja demonstrirati zoper Turčijo samo zavolj Črne gore, še le kasneje je odobrila tudi francoski predlog, da se zoper Turčijo z ladjami demonstruje tudi zbog grške zadeve.

Dopisi.

Iz Slovenj Gradca 3. avg. [Izvirni dopis.] Pri današnji volitvi okrajnih zastopnikov iz skupine vélikih posestnikov so bili kandidatje narodne in konservativne stranke od najstarih volilcev enoglasno izvoljeni. Trije graščaki so se tej stranki „na ljubav“ volitve vzdržali: 7 nemškutarjskih volilcev je sicer prišlo na volišče, — pa so ga brez glasovanja ročno zopet zapustili, ker so svoj propad naprej videli.

Pričakovati se sme, da bode tudi druga skupina narodno zmagala, da v tem zastopu narodna večina ostane, kar ima, kakor se je dozda videlo, dovolj važen političen vpliv.

Iz Konjice 2. avgusta. [Izvirni dopis.] Deželni zbor štajerski je dovolil, da se okraj Drameljski iz konjiškega sodnijskega okraja izloči in naj se celjskemu okraju pridruži. Konjiška sodnija je uže dobila od ministerstva pravosodja ukaz, naj izroči agende, zadevajoče drameljske občine, celjskej sodniji. Ali večidelj občinstva protestira proti tej nameri in dojde prošnja na ministerstvo, da ostanejo soseske Pletovarje, Grušče pri konjiškem okraju, katere imajo v Konjice eno uro v Celje patri! To je vendar dokaz, kako prenaplgjeno se včasih enostranske peticije uslišijo. Obravnave v tej zadevi so bile jako površne, če ravno se je mnogo pisalo.

Iz Radovljice 3. avg. [Izv. dopis.] Malokrat se je togotil gromonosni bog Jupiter tolikokrat, kakor letos. Da se le dve mali meglici spravita na nebo, uže se napravi grozna nevihta, da grmi in treska, da je joj. A kaj, ko bi bilo le to! Skoraj vsak dan se čita po novinah, koliko škode napravlja letos ubogemu kmetiču toča, katera neusmiljeno bije po polju, vinogradih in livadah. Ves up ubozega kmetiča je v malo trenutkih uničen.

Tudi jaz moram denes poročati o groznej nevihti, ki je razsajala v soboto 31. julija zjutraj po lepej Radovljiškej okolici. Tacega viharja in naliva, pomešanega s točo, skoraj ne pomnijo ljudje. Da bi bila nevihta trajala le nekoliko dalje, bilo bi vse uničeno, le to je sreča, da se je kmalu razvedrilo. Toča, katera prav redkokedaj pobije tukaj, a se nas letos vendar nij izognila, napravila je po okolici mnogo škode, kajti na nekaterih krajih bilo jo je toliko, da je bilo vse belo, kakor po zimi snega. Marsikateri poljedelec zgubil je večino prihodnjega pridelka, kar je zdaj mnogo hujše, ker ne bode mogel sejati ajde in družih poznejših pridelkov, kar je bilo pa lahko n. pr. po Dolenjskem, kjer je toča mnogo poprej pobila.

Naj omenim še sledeče: Hudi naliv je Radovljiške ulice grozno razdejal in tudi nekatere hiše so se napolnile z vodo, tako, da so ljudje imeli mnogo nezgod. A kaj čuda! Po celem mestecu nahaja se v jednej samej ulici vodotok, drugje pa teče voda, kakor jej je drago. Kadar nastane tedaj naliv, raztrga voda ulice, da je groza in je nevarno po njih hoditi, kakor n. pr. po onej, katera pelje mimo naše „ubožnice“ v Predtrg.

Naši gospodje nemškutarski mestni očetje bi morali vendar zato malo bolj skrbeti, da se napravijo potrebni vodotoki. Zdaj ob poletnem času prihaja vedno veliko tujcev v Radovljico, ki niso vajeni tacihi ulic, kakor so Radovljiške. Ti se gotovo posmehujejo našim skrbnim mestnim očetom, katerim je olepšanje in blagor Radovljiškega mesteca, skoraj bi dejal, deveta briga.

Z Gorenjskega 30. julija. [Izv. dop.] Napotil me je gosp. dopisnik od Triglava v „Slovenskem Narodu“ od dne 19. t. m., kateri je prav dobro razložil, kako se slovenski uraduje in neuraduje v Radovljici, da tudi jaz malo posvetim v tej zadevi.

Navado imam tudi jaz, da pogledam nekoliko tu stvari po Gorenjskem, in ker sem narodnjak z dušo in telesom, zato tudi obiščem rad slovenska narodna društva, pri katerih priliki sem se mogel nekje prepričati, da društveni tajnik vse slovenske vloge dela, da se pa pri uradih le nemško odgovarja in odloke dela c. kr. glavarstvo v Radovljici. Nadejali smo se, da bo mlad adjunkt, kateri ima slovensko pisanje, vsaj kaj slovenskega jezika pri uradovanju rabil; pa vse je le „deutsch“, kot prej. Kdaj se bo kaj odločilnega storilo za Slovence? Ako taki mladi možje ne bodo, kdo pa bo? Tu se spet kaže, da srednje šole je treba tako prenarediti, da se bodo vsi dijaki temeljito slovenščine naučili. Dozdaj so se je le tisti, kateri so se poleg šole sami učili.

Iz Ormoža 1. avgusta. [Izviren dopis.] (Pravila „Sloge“, katoliškega slovenskega političkega društva v Ormoži) so taka le.

„Ime in sedež društva. § 1. Ustanovlja se za ormoški okraj, spadajoči pod ptujsko okrajno glavarstvo sl. c. kr. namestnije štajar-

ske katoliško slovensko političko društvo z imenom „Sloga“ in s sedežem v Ormoži. — Namen društva. § 2. Namen tega društva je, da budi in širi narodno zavest in razni posebno pa gospodarski nauk in omiko mej slovenskim ljudstvom v ormoškem okraju, da brani narodne in vse druge pravice omenjenega ljudstva in s kratka, pospešuje materialne in duševne koristi njegove v državnih, občinskih, cerkvenih, šolskih in gospodarskih zadevah. — Pripomočki društva. § 3. Da se ta namen doseže, bodo: a) udje se večkrat shajali in mej soboj o politiki, gospodarstvu in obče koristnih rečeh pogovarjali; b) bodo društveniki zborovali ter sestavljali prošnje, pisma, zaupnice, spomenice, sklepe in je po časnikih razglašali; c) „Sloga“ bode pri postavljanju kandidatov pri raznih volitvah sodelovala, jih podpirala ter z izvoljenimi občevala; d) čitali se bodo časniki in drugi spisi, kateri se bodo tudi, če bi treba bilo, po domače razlagali; e) ustanovila se bode zbirka društvenih knjig, knjižic in drugih za društveni namen primernih spisov; f) napravljal se bodo tudi besede ali zabavni shodi za omiko in vedrenje duha in veselice s petjem, godbo in gledališnimi igrami. Društvo bode stroške pri vseh takih pripravah pokrivalo z mesečnimi in prostovoljnimi doneski posameznih udov. Sprejemale se bodo tudi podarjene knjige in drugi spisi za društveno knjižnico. — Ustanovitev in obnovitev društva. § 4. Društvo je osnovano, ako šteje vsaj 20 udov. Ud društva je lahko vsak polnoleten Avstrijanec, kateremu postave ne branijo stopiti v političko društvo, vendar le, ako se pri društvenem vodstvu pismeno oglasi in ako ga odbor sprejme; nesprejetemu pa odbor nij dolžan uzrokov objaviti. Odbor ima tudi oblast, koga brez navajanja dotičnih razlogov izključiti. Kdor pa sam izstopi, mora svoj izstop prvosedniku pismeno naznaniti. O obnovitvi društva se mora razpravljati, ako vsaj $\frac{1}{3}$ društvenikov kakovo spremembo zahteva in obnovitev obvelja, ako jo $\frac{2}{3}$ društvenikov skleneta. — Pravice in dolžnosti udov. § 5. Vsak društvenik ima pravico: a) društvene časopise, knjige in knjižice čitati in po določenem redu si jih na dom izposojevati; b) udeleževati se vseh društvenih shodov in zborov; c) pri zborih govoriti, predloge staviti, glasovati, voliti in voljen biti; d) veselic se udeleževati in druge posebno iz svoje obitelji in rodbine k veselici dovajati. Vsak ud ima dolžnost, po svoji moči pospeševati in podpirati društvene namene (§ 2.), ravnati se po zborovih pravilih in odborovih sklepih, pridobivati novih udov ter naprej plačevati 10 krajcarjev na mesec, da se pokrivajo društveni stroški. Prostovoljni doneski se hvaležno sprejemljó; vplačani doneski pa se ne vračujejo. Daljnim ali pa resnično revnim udom se mesečina lahko zniža ali celo odpusti; udje pa, ki mesečnine po najmanjše dvakratnej opomeni plačali niso, se izključijo. — Vodstvo. § 6. Društvo vodi odbor 9 udov, katere voli društveni zbor vsako leto na novo. Kdor izstopi, se sme zopet voliti. Odborniki volijo izmed sebe prvomestnika, ki mora z najmanj 3 odborniki v Ormoži stanovati, njegovega namestnika, tajnika, knjižničarja, ki je tudi tajnikov namestnik, in denarničarja. Zbor voli tudi vsako leto 6 nadomestnikov, izmed kojih morajo vsaj 3 stanovati v Ormoži. Odbor sklicuje društvene zборе, izvršuje njihove sklepe in odstopivši daje račun o društvenem premoženju. Odborniki in njih namestniki imajo nalogo, da zvedó potrebe svoje pokrajine ali vasi in jih naznanijo odboru, da jih pretehta

in če je potreba, postavi na dnevni red občnega zbora. Da so odborovi sklepi veljavni, mora biti pri seji navzočen prvosednik ali njegov namestnik, tajnik ali knjižničar in trije odborniki ali nadomestniki; ako pa komu izmed odbornikov nij mogoče priti k seji, mora to ob pravem času javiti, ka se more pozvati nadomestnik. Prvomestnik ali če je on zadržan, njegov namestnik zastopa društvo vnanjim oblastim nasproti. Prvomestnik ali njegov namestnik s tajnikom ali njegovim namestnikom vred podpisuje vsa naznanila in opravila v društvenem imenu. Da v odboru sklep obvelja, mora nadpolovična večina zanj glasovati; prvomestnikov glas razsodi, kadar nij večine. — Društveni zbori. § 7. Vsako leto se redno skliče občni zbor v Ormoži; razen tega pa se lahko izredni zbori skličejo v Ormoži, Središče ali kateri drugi kraj ormoškega okraja; udom se ima naznaniti dnevni red vsakega zbora. Zboru predseduje prvomestnik ali če je on zadržan, njegov namestnik ali najstarejši odbornik. Zboruje pa se lahko v sobi ali pod milim nebom. Društvo voli 9 odbornikov in 6 nadomestnikov, glasuje o predlogih, od odbora stavljenih, voli 3 ude, ki naj pregledajo društvene račune, sklepa o spremembi pravil in o razdruženju „Sloge“; občni zbor sme tudi imenovati za častne ude tiste, ki imajo velike zasluge za narodni razvitek v smislu društvenega imena, kateri častni udje imajo vse pravice pa nobenih dolžnostij pravih udov. — Sodnija o prepirih. § 8. Ako nastane mej društveniki prepir, razsojajo o tem izvoljeni sodniki. Vsaka stranka društvenikov izvoli dva družabnika za sodnika in če se ti ne zedinijo, izvolijo si nadsodnika, kateri končno razsoja. — Razdruženje. § 9. Društvo se razdruži: a) če ne šteje niti 20 udov; b) če $\frac{2}{3}$ društvenikov razdruženje skleneta (§ 4.) in c) če politička gospodska razdruženje ukaže. V prvih dveh slučajih odloči o premoženju občni zbor.

V Ormoži 1. julija 1880. —

Domače stvari.

— (Katoliška družba rokodelskih pomočnikov v Ljubljani) je izdala za praznovanje svoje petindvajsetletnice sledeči program slavnosti: Soboto 7. avgusta: Ob $\frac{1}{2}$ 9. uri zvečer: Pozdravljenje tujih gostov v družbenih prostorih (Knežji dvor.) Nedeljo 8. avgusta: Ob $\frac{1}{2}$ 8. uri zjutraj: Zberejo se vsi deležniki svečanosti v družbenih prostorih, kjer se družbene znamke, jedilni in vožni lističi proti plači oddajajo. Red spreveda: 1. Deputacije društev iz Maribora, Zagreba, Celovca, Inomosta, Gradca in Dunaja; 2. Ljubljansko društvo rokodelskih pomočnikov. Ob $\frac{1}{2}$ 9. uri: Vhod v nunsko cerkev. Društveniki ostanejo pri svojih zastavah; častni udje in pokrovitelji zasedejo prve stole na listovej strani. Pridiga, slovesna sv. maša, Te Deum. Po dokončanej službi božje gre sprevod v istej vrsti z godbo skozi Šelenburgove in slonove ulice, po Marijinem trgu in frančiškanskem mostu, skozi špitalske ulice, po mestnem trgu in Hradecki-jevem mostu in čez Turjaški trg v družbene prostore nazaj. Ob $\frac{1}{2}$ 1. uri: Skupni obed v čitalnični restavraciji. Prostore pri mizah bodo redniki odkazali. Ob 8. uri zvečer: Slavnostna beseda z govori in petjem v čitalnični dvorani. — Potem zabava s petjem in godbo. Ponedeljek 9. avgusta: Ob 6. uri se družba z gosti s posebnim vlakom odpelje na Bled. Ob 9. uri služba božja za umrle pokrovitelje, ude in dobrotnike društva v cerkvi na otoku. Vožnja po jezeru, ogledovanje okolice

i. t. d. Ob 7. uri zvečer se vsa družina s posebnim vlakom zopet v Ljubljano povrne. Le povabljeni p. n. gg. gostje in z društveno znamko okinčani udje se morejo udeležiti slavnostnih zabav. V Ljubljani dné 31. julija 1880. Jan. Gnjezdá, predstojnik.

— (Iz Ptujá) se nam piše: Kakor uže poročano, priredijo dné 8. t. m. gimnazijci mariborski v našej čitalnici veliko veselico. Slišimo, da bodo prišle deputacije dijaške iz Beča, Gradca, Celovca, Novega mesta in Celja. Gospod Bezenšek, profesor v Sofiji v Bolgariji, zdaj doma na praznicah, je obljubil, da se bode naše veselice tudi udeležil, kar prijateljem njegovim naznanjamo.

— (Nesreča v viharji.) Poroča se nam: Pri sv. Duhu blizu Loke sta zadnji ponedeljek dve ženski pred nevihto in dežjem bežali v prazen uljak vedrit. Silna sapa pa uljak podere, in padajoča streha jedno žensko ubije, drugo zelo poškoduje.

— (Ponarejanje bankovcev.) Krojač Josip Ozirnič je bil te dni pred porotno sodbo na pet let uječe obsojen zaradi ponarejanja bankovcev, njegova žena pa, ki mu jih je izdajati pomagala, na tri leta.

— (Umor in detomor.) V Celji je bila 31. julija pred porotniki Anka Brezovnik, tožena, da je svoje v prešeštvu rojeno dete 18 dnij po porodu s tem umorila, da ga je na se na prsi pritiskala pa mu nosnici tiščala. Državni pravdnik jo je tožil zaradi navadnega umora. Porotniki pak so po nasvetu zagovornika izpoznali jo krivo le detomora. Vsled tega je bila obsojena na pet let. Drž. pravdnik je precej naznanil ničevostno pritožbo.

Razne vesti.

* (Tudi Nemci nosove režejo!) Na Dunaji sta se te dni dva delavca stepla ter je eden delavec zgrabil nož, prijel drugega delavca za nos in ga odrezal mu. Dunajski judje pravijo le Črnogorcem in Srbom „nasenabschnajderi“, zdaj smejo tudi sebe tako zvati.

* (Nezvest občinsk zastop.) Na Tirolskem, v vasi Fondo, so zaprli župana in dva občinska svetovalca, ker so zapravili baje 70.000 gld. občinskega denarja.

* (Zversk očem in neusmiljena mati.) V Karlinu poleg Prage je minoli četrtek umoril neki mož četrletno staro deklico, katerej je bil očem. Z železnimi kleščami razbeljenimi je dete škčpal, potem je udušil in naposled razbil mu črepijo. Mimogredoti ljudje so to opazili in šli po policaje. Ti pridejo in odpeljejo zločinca v Prago. Pred odhodom se oklene moža mati umorjenega deteta, meneč: „Le pusti, ne boči preveč žalosten, kmalu te obiščem.“

* (Uljuden general.) Peterburgski poluradni list „Bereg“ piše: V stanovanje generala Semeke v Odesi je vlomil skozi okno tat, katerega je general prijel in dobro preklestil in ker ga je poznal, tožil ga je pri sodniji. Sodnik pa tatu spozna nekrivim; komaj je general to slišal, vstane in stopi k sodniku in zahteva od njega, naj mu pove kje da tat stanuje. „Čemu?“ čudi se sodnik. „Ker ste obdolženca nekrivim spoznali, gospod sodnik, in s tem priznali, da me obdolženec nij hotel okraštati, misliti si moram samo to, da me je hotel obiskati, zagradelj moram izvesti njegovo stanovanje, da mu obiskovanje vrnem!“

* (Za davico umrlo je v Berlinu) oni mesec 5 otrok jedne ter iste obitelji. Dne 16. julija je umrla 4 let stara deklica, ponedeljek kasneje 1½ leta stari deček, v sredo umre 5 letna deklica, v četrtek potem pa dvojčka, stara tri mesece.

* (Četirideset dnij brez jedij) živet je sklenil neki Amerikanec dr. Tanner v Novem Jorku. Svoj četrdesetdnevni post je pričel uže pred jednim mesecem, v ponedeljek 28. junija. Zdaj od slabosti uže teško hodi a zauživa vendar ne drugega nego vodo. Več-

krat mu zdaj prihaja slabo in se nevarni na sledki tega posta kažejo uže tako vidno, da so zdravniki pripravili potrebnih sredstev, da mu pomagajo, kadar bode trebalo. Ne ve se, bo li stavo dobil.

* (Potres v Malej Aziji.) Dne 29. m. m. je nastal v Smirni hud potres, ki je porl veliko poslopij in je tudi veliko ljudij unesrečilo. Potres se je raztezal čez ves okraj Aidiński.

* (Žalostna poroka.) Alvarez Oliva je na smrt bil obsojen in zaprt v uječi v Madridu. Imel je ljubico, ki je pa bila obsojena tudi na več let v uječo. Ker je bil sad njiju zveze majhena četriletna deklica, katero sta obadva vrlo rada imela, prosi obsojenec, da se sme pred svojo smrtjo poročiti s svojo ljubimko, da dobi deklica njegovo ime. Sodnija dovoli v to, in 22. julija je bila v uječi njijna poroka.

* (O kulturna Nemčija!) Nemci radi se bahajo s svojo slogo in druge severne ter vstočne evropske narode imenujejo barbarične. Njih sloga se pa čudno kaže uže v nemškej armadi, v katerej se podaniki posamnih nemških državic črté do krvi. Njih „kulturnost“ pa osvetljuje sledeča dogodka, ki se je vršila pred vojaškim sodiščem v Würzburgu. Obtoženi so stali tam šarži Wild, Winter, Hein ter Meyer, da so vojake na grozen način mučili. Winter je n. pr. vojaku Kissnerju v hudej zimi l. l. ukazal, da je v najhujšem jutranjem mrazu od 6.—7. stal na prostem, držal z obema rokama puško, on ga je pa po prstih s palico tepel. Kissnerja so tako mučili, da si je v obupnosti mislil življenje vzeti in si je z britvijo vrat prerezal, a umrl nij. Nekega drugega vojaka so tako-le rafinirano mučili. Dali so mu prazen vrč, ki je držal 5 litrov, in ukazali, da ga mora napolniti s „šilom“, s kozarčkom za žganje. Z dvorišča je nosil gori v sobo tako vodo, a bilo je po zimi l. 1879. Drugega vojaka je Winter klofotal. Vpraša ga: kaj si zdaj dobil? Vojak mu odgovori: klofuto. Komaj je to izustil, udari ga Winter na drugo lice in to ponavlja toliko časa, da mu vojak na njegovo vprašanje: ali si zdaj dobil klofuto? odgovori, da ne! Vojaki so bili tako tepeni včas, da so se kar sosedali in cepali, kakor muhe! Pomisli naj se samo, koliko vojak trpi, ako se mu naloži v telečnjak ali tornister do petdeset funtov kamenja, a pri tem se mora še telovaditi! Jeden vojak je pod takim bremenom jedenkrat zgrudil se; Hein zgrabi puško in ga tolče toliko časa ž njo, da se mu zlomi, potem pa reče: Ali ga vidite, kako je zopet pijan, saj je ves plav! —

Narodno-gospodarske stvari.

Poročilo

veščakov, poklicanih v posvetovanje, kako bi se Ljubljansko močvirje izboljšalo.

(Dalje.)

Struga se je Ljubljani bila s pogledom na nje različne strmece tako poglobčila, da je bila 1 črev. 8 palc. (0.55 m) nižja od Cesarskograbenske struge, ki so jo bili 1 črevlj 3½ palc. (0.41 m) znižali, ali drugače povedano: struga reke Ljubljance se je bila 9 črevlj 2½ palca (2.92 m) znižala pod ničlo vodomérnega kôla, in povprek je dobila na dnu 14 sežnje (26.55 m) širjave, ter zidane jéze so se bile tako postavile, da je vsak črevlj bil ¼ črevlja nazaj nagnen. Našlo se je, da bi bilo po 6200 kubičnih črevlj (196.0 kubičnih m) vode odtokalo, kadar bi stala 3 črevlje (0.948 m) nad ničlo vodomérnega kôla.

Ob Ljubljanične struge trébljenji skozi mesto se je tudi uravnala Kodéljinega prekopa struga, ki je povsod od same lábore, in popravljen se je tlak bregovom v obrambo.

Córnovec se je bil začel 1868. leta kopati od Ljubljance góri; a konci 1869. leta je bil izdelan samo do Kozlarjeve opekárnice.

Ta vodotoč so po črteži hoteli tako uravnati, da bi na dnu bil ime po 9 črev. (2.85 m) širine, ali to se nij dalo; kajti če tudi stala bregova nazaj nagnéna, kakor 1 : 2 do 1 : 3, vendar se je pokazalo, da je na 1060

sežnjih (2010.0 m) izkopane dolžave tega vodotoča hodila po 2 črev. (0.63 m) do po 4 črev. (1.26 m) debela póla mlévké na dan, katera je upirala, da bi se to rovišče zvršilo do Zornice, do koder bi bilo merilo 7390 sežnje (14015 m) na dolžavo, ter imelo ustanovičení préčni próčrt in poleg tega 9 črevlj 4 2/3 palc. (2.968 m) strmece, povsed enako razdeljenega na vso Córnovévo dolžavo, namreč 1/4685 del vse dolgosti, in tudi so studenci, kipéči iz mlévké, trgali razsipične bregove, ter je potlej voda, tekoča po svojem jarku, izpodkopavala strugo.

Tudi iz Malega grabna je o povodnji pridrla voda na uravnani Córnovec, tu ter tam hudo razgrajaje po njegovej strugi.

A zaradi poglobočene Ljubljance in zaradi uravnane Cesarskega grabna so vode o povodnjih vendar kake 4 črev. (1.26 m) niže stale, nego li poprej.

Leta 1851. je povodenj v Ljubljani stala 7 črevlj (2.213 m) nad ničlo na cesarskem vodomérnem kôlu. Kolikšne povodnji so bile potem, odkar so bili ravnali in ponižali Cesarski graben in Ljubljance, to kaže priložena razpreglednica A in dodana priloga B,* ki učita, po koliko je bilo vodomérnega kôla pod vodo od 1868. do vštete 1879. leta. Iz teh prilog vidimo, da je samo 1870. in 1876. leta 4 palce (0.105 m) čez 3 črevlje (0.948 m) voda stala nad ničlo vodomérnega kôla.

To je bilo zelo koristno boljšemu obdelovanju močvirskega sveta, posebno tistemu kosu, kar ga je pod železno cesto.

Stoprav (še le) 1878. leta se je povodenj zopet dvignila 3 črevlje 9½ palcev (1.20 m) nad ničlo, rekše, prestopila je bila v 15., 16., 17. in 18. dan novembra meseca ustanovljeno mero (3 črevlje nad ničlo) kacih 9¼ palcev (0.19 m). Voda se je spet začela tako napenjati zato, ker je struga Ljubljance ob mestu in Cesarskem grabnu uže zopet zelo zasuta in zablachena od zadnjega trebljenja, kajti iz Malega grabna in iz Gradašice vedno dohaja prodovje in pesek, ter z Golavca se krši prst in kamenje. Zategadelj se barje od leta do leta bolj in bolj topi o povodnjih.

K temu zasipanju ter zablachanju obeh netrebljenih strug se je pridružila še neka druga stvar, namreč barje se je ponižalo, in to baš zaradi tega, ker so Cesarski graben in Ljubljance uravnali, ter tudi zato, ker se režejo rupe (šota) in ker se močvirska zemlja obdeluje.

Dalje ni tega nij pozabiti, da če se na močvirji zdaj nabira zopet več vode, nego li od 1868. do 1879. leta, imajo te povodnji svoje rojstvo tudi v tem, ker ljudje nepremišljeno izsekavajo gozde, oklepajoče močvirsko zemljo. Z golih hribov teče voda naglo nizdôlu, ter se potem zbira v močvirski ravnini, ki ima do 3 štirjaške milje (17264 m) prostora, a Ljubljance in Cesarski graben je ne moreta tako hitro odnašati, kakor poprej.

Zatorej podpisani veščaki zdaj odgovarjamo o vprašanjih, katera smo mej tem dobili od slavnega izvrševalnega odbora. Vender je trebé opomeniti, da se odgovori mogó opirati samo na tiste pripomočke, kar jih je, ter na to, kar se je pri ogledih videlo, in slišalo, ker nij črteža, kateri bi kazal različnih krajev lézo, koder nastopa povodenj, ter popisoval srednje in velike povodnji; tudi bi trebalo poprej nrjti lindino (nivelirati) stranskih potokov in izmeriti jih, po koliko prinašajo vode.

1. Vprašanje: kaj je tega krivo, da v zadnjih letih voda zopet bolj in bolj zaliva močvirje, in kako bi se to dalo ustaviti?

Kakor se je uže zgoraj pripovedovalo, vidimo, da v zadnjih letih močvirsko zemljo povodnji zato zopet bolj zalivajo:

1. ker Mali graben in Gradašica s prodovjem in peskom zelo zasipjeta Ljubljance; 2. ker prodovje in sip iz Malega grabna

* Zgoraj imenovani návod se v svojem „spisu“ opoziva na tri priloge, a natisniti je dal samo dve: a) razpredelnico največje in najplitvejšé vode od 1868. do 1879. leta; b) dolžinski próčrt (profil) reke Ljubljance od Vrhniške do Fužin pod Ljubljano. — Kje je ostala tretja priloga? A natisnjeni prilogi sta v svoje vnanje lice taki in tolikšni, da jih „Slovenski Narod“ ne more prinesiti.

Uredništvo.

voda nekoliko zanaša v sam Cesarski graben, v katerega se vrhu tega tudi z Golavca prst in kamenje poseda. Zato se v Ljubljani in v Cesarskem grabnu dno struge zopet povisuje od leta do leta, kar vodi, posebno če je velika, brani hitro odtekati in jo sili na močvirje;

3. ker sta Cesarski graben in Ljubljanka bila uravnana in poglobljena, zato je tudi voda imela nižji odtok, ter se laže in z večjim obiljem umikala o povodnjih; a kakor je Ljubljanka dobila globokejši in lažji odtok, takisto se je tudi barje od leta do leta nižalo, ker se je bolj usuševalo, krčilo in padalo. Ali barje se je sušilo in padalo tudi zaradi tega, ker so v njem vedno rezali rupe (šoto) in ga preoravali v polje, ter koder so ga bolj obdelovali, ondod se je tudi bolj ponižavalo. Konec vsega tega je ta, da je zdaj voda začela o povodnjih zopet na barje stopati, in koder je pridneje obdelovano, ondod je večja povodenj;

4. ker gozde okolo in okolo močvirja od tedaj neusmiljeno posekavajo, da zatorej ob deževju naglo s hribov dere voda na močvirsko ravnino, ter se tam zbira in dela povodnji.

O tej priliki nij zamolčati, da Ljubljansko mesto v Ljubljani in tudi v Cesarski

Graben še zdaj vali vse svoje take in take odpadke in različen sip, kar tudi pomaga strugo mašiti Ljubljani in Cesarskemu grabnu.

To bi se dalo tako odpraviti:

- naj se ubrani, da Mali graben in Gradaščica ne bodeta zasipala Ljubljance, ter da se ne bode Golavec drobil v Cesarski graben;
- naj se povodnjim odtok poniža, kolikor je treba;
- naj se pametno začne gospodariti z gozdovi, kar jih je okolo in okolo močvirja, in
- naj se Ljubljancem razglasi pripravna policijska zapoved, da bodo svoje odpadke in smeti devali kam drugam, a ne v Ljubljano in v Cesarski graben.

(Dalje prih.)

Poslano.

Gospodu dopisniku „iz Bele peči“ v 174. listu „Slovenskega Naroda“ od dne 1. avgusta t. l., kateri je, kakor piše, ko je bil še mlajši, okolo županov okraja radovljiškega kukal, bi svetoval, da predno bo v drugo župane pred svoj sodni postavil, naj se potruži in pride v mojo občinsko pisarno, da se bo preje prepričal, koliko in kako se pri nas „nemški“ uraduje, ter bo morebiti opazil, da od časa njegovega kukovanja se je tudi pri nas marsikaj spremenilo. Kar moje boječnost za slovensko uradovanje zadeva,

mu le odgovarjam, da še v bolj kritičnih časih, pri volitvah kot volni mož in pri drugih priložnostih, nijsem imel strahu se za narodnjaka izdati in za narodnjaka se izpoznati, se tudi v svojem še le šestmesečnem županovanju nijsem spremenil, in hočem še za naprej za blagor občine in milega mi naroda po vsej svoji moči delovati.

Gorje, dne 3. avgusta 1880.

Jakob Žumer.

Poslano.

Slavno uredništvo!

Molim, da uvrsti sledede redke:

U podlistku „Slovenskega Naroda“ od 30. o. m. navadja gospodin — v, da: „Hrvatski Sokol nij bil čist, bilo je dokaj Nemcev poleg trije celo iz rajha“, brez Magjara tudi nij bilo, katerih nobeden nij umel hrvatskega govora, ampak so šli v Ljubljano „der Hetz halber“, što nije istina.

Što se pako tiče daljnih ekspektoracija spomenutog gospodina — va — glede hrvatskog Sokola i njegova izleta u Blud — neću ništa, da odg. varam, pošto moram veoma žaliti, da se takve neugodne i razžaljive stvari pišu u Vaš list.

U Zagrebu, 31. srpnja 1880.

Sa štovanjem

Dr. Jos. Fon,

z. v. predsjednik „Hrvatskog Sokola“.

Umrlj so v Ljubljani:

1. avgusta: Filip Klopčič, hišnega posestnika sin, 3 mes., na mestnem trgu št. 3, za božjastjo.
2. avgusta: Ana Ahlin, mesarja hči, 8 dni, na Karlovski cesti št. 20. — Adalbert Jeršinovec, delavke sin, 4 mes., na cesarja Jožefa trgu št. 2, za božjastjo.

Dunajska borza 4. avgusta.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	71	gld.	90	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	72	„	80	„
Zlata renta	86	„	60	„
1860 drž. posojilo	130	„	—	„
Akcije narodne banke	823	„	—	„
Kreditne akcije	274	„	80	„
London	117	„	70	„
Srebro	—	„	—	„
Napol.	9	„	35	„
Č. kr. cekini	5	„	54	„
Državne marke	57	„	70	„

Za šolska darila.

Najprimernejše darilo pridnim učencem in učencem ob koncu šolskega leta so:

Dragoljuboi,

zbirka poučnih pripovedek za slovensko mladino. (333—5)

Knjižica velja trdo vezana s platnenim hrbtom s poštno vred 45 kr. — Lepši vezana za darila 50 kr.

Uredništvo „Vrtčevo“.

Lingarjeve ulice h. št. 1 v Ljubljani (Laibach).

Podpisana sprejema

v hrano in obskrb deklice.

Podučujejo se doma v vseh šolskih predmetih, v slovenskem, nemškem in francoskem jeziku in v vseh ženskih ročnih delih. Za hrano in poduk se plača na mesec 25 gld. Poduk iz godbe se posebno plača.

Ana Bold

(359—3)

v Kranji.

Tuji.

3. avgusta:

Pri Slonu: Mittek iz Brna. — Dr. Bozza iz Trsta. — Grünwald iz Dunaja. — Mrak iz Trbovlja. — Bergenicht iz Dunaja. — Pri Maltes: Kohr iz Dunaja. — Weiss iz Zagreba. — Ramer, Frankenstein iz Dunaja. — Wiedersohl iz Trsta. — Koppel iz Grada. — Detela iz Kranja. — Driquet iz Trsta. — Pri avstrijskem cesarju: Graul iz Trsta. — Dolinar iz Trsta. — Weiss iz Monakova. — Pri bavarskem dvoru: Žejno, Juvantit iz Gorice.

Temeljita pomoč vsem, ki so v želodci in trebuhu bolni.

Ohranjenje zdravja

naslanja se večjim delom na čiščenje in snazjenje sokrovce in krvi in na pospeševanje dobrega prebavljenja. Najbolje to sredstvo je

dr. Roza

življenski balzam.

Življenski balzam dr. Rozov odgovarja popolnem vsem tem zahtevam; isti očisti vse prebavljanje, nareja zdravo in čisto kri, in truplo dobi svojo prejšnjo moč in zdravje zopet. Opravlja vse težko prebavljanje, osobito gnjus do jedi, kislo riganje, napetost, bljevanje, kri v želodci, zaslinjenost, zlato žilo, preobteženje želodca z jedili itd., je gotovo in dokazano domače sredstvo, ki se je v kratkem zaradi svojega izvrstnega uplivanja obče razširilo.

1 velika sklenica 1 gld., pol sklenice 50 kr.

Na stotine pisem v priznanje je na razgled pripravljenih. Razpošilja se na frankirane dopise na vse kraje proti poštnemu povzetju svote.

Vaše blagorodje!

10 let sem bolehal za boleznijo v želodci, ki mi je prouzročila zlatenico. Zdravniki so dejali, da sem bolan na vranici, a pomagali mi nijso.

Nijsem mogel ni spati ni jesti, s kratka, jako sem bil slab. A nasvetovani življenski balzam dr. Roza mi je odstranil vso bolezen; zdaj sem zopet zdrav in močan kot mladenič.

Sukorač. (Mlada Boslava.)

F. Šembera.

Svarjenje!

Da se izogne neljubim napakam, zato prosim vse p. t. gg. naročnike, naj povsodi izrečno dr. Rozov življenski balzam iz lekarne B. Fragnerja v Pragi zahtevajo, kajti opazil sem, da so naročniki na več krajih dobili neuspešno zmes, ako so zahtevali samo življenski balzam, in ne izrečno dr. Rozovega življenskega balzama.

Pravi

dr. Rozov življenski balzam

dobi se samo v glavnej zalogi izdelovalca B. Fragnerja, lekarna „k črnemu oriu“ v Pragi, Eke der Spornergasse Nr. 205—3.

V Ljubljani: Vilj. Mayr, lekar; G. Piccoli, lekar; Jos. Svoboda, lekar. — V Novem mestu: Dom. Rizzoli, lekar. — V Kameniku: Jos. Močnik, lekar.

Vse lekarne in večje trgovine z materialnim blagom v Avstro-Ogerskeji imajo zalogo tega življenskega balzama.

Isto tam:

Praško vseobčno domače mazilo,

gotovo in izkušeno zdravilo zoper prisad, rane in ulesa.

Dobro rabi zoper prisad, ustavljanje mleka in če postajajo ženske prsi trde, kadar se otrok odstavi; zoper abscese, krvava ulesa, gnojne mozoljčke, črniasti tur; zoper zanohtnico ali takozvanega črva na prstih; zoper obustavljanje, otekline, bezgavke, izrastke, morsko kost; zoper oteklino po prehlajenju in po putiki; zoper ponavljajoče se prisad v udih na nogi, v kolensih, rokah in ledji, če se noge poté in zoper kurja očesa; če roke pokajo in zoper kitam podobne razpokline; zoper oteklino, kadar je koga pičil mrčes; zoper stare rane in take, ki se gnoje; zoper raka, ranjene noge, vnetje kože na kosteh itd.

Vsak prisad, oteklina, ukočenje, naplmenje se kmalu ozdravi; kjer se je pa pričelo uže gnojiti, ule izsesa v kratkem in brez bolečin ozdravi.

V skatljicah po 25 in 35 kr.

Balzam za uho.

Skušeno in po mnogih poskusih kot najzanesljivejše sredstvo znano, odstrani naglušnost, in po njem se dobi popolno uže zgubljen sluh. 1 sklenica 1 gld. av. velj.

(361—2)

Novejše sodbe zdravniških avtoritet o

FRANZ JOSEF BITTERQUELLE,

priznано najboljšej od vsake druge grenke vode.

Prof. dr. Alojzij Valenta, vodja deželnega zavoda za bolne, norišnice in porodišnice v Ljubljani:

„Fran Josipova grenka voda obnese se, povzeta od 150—200 gramov, kot prijetno in ne prehitro razpuščajoče sredstvo. Razen tega ima pred drugimi rudninskimi vodami, ki so za čiščenje čreves, še to prednost, da to svrhu doseže lahko in se bolnik ne čuti neprijetno. V Ljubljani, 1. junija 1880.“

Prof. dr. A. Breisky, Praga: „Fran Josipova grenka voda zavzima se jo po malem tudi dolgo časa použiva, odlično mesto med drugimi grenkimi vodami. Praga, 19. avgusta 1879.“

Štabni nadzdravnik dr. Ferd. Haueisen, Ljubljana:

„Uže častokrati omenjene prednosti te vode so se dobro obnesele tudi pri rabljenju v oddelkih. C. kr. vojaška bolnica, 7. aprila 1879.“

C. kr. vodja bolnice dr. Lorinser, Dunaj: „Pozornost vzbuja Fran Josipova grenka voda s tem, ker ima prijetno lastnost, da gotovo upliva, tudi če se jo zauživa samo malo, in ne dela nič nadelčnosti. Dunaj, 1877.“

C. kr. občna bolnica, Dunaj: V. med. odd. Prof. dr. Drasche. — „Izvrstni vspehi so se dosegli pri prehlajenju v želodci in črevesu, boleznih na pljučah, zaprtosti, neslasti do jedi, pri vredi, zlatelj žili in ženskih boleznih. Dunaj, 1878.“

Prodaje: Peter Lassnik, J. Luokmann in lekarni Viljem Mayr in G. Piccoli v Ljubljani,

ter vse lekarne in zaloge rudninskih voda. Opise te vode itd. pošilja zastoj razpošiljevalno vodstvo v Budapešti.